

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS KORUPCIJOS TOLERAVIMO INDEKSO 2024 M. NUSTATYMAS

2024-12-19

1. Bendra informacija

Kuriant korupcijai atsparią aplinką Pasvalio rajono savivaldybėje, siekiant tobulinti taikomas korupcijos prevencijos priemones ir užtikrinti tinkamą jų įgyvendinimą, įmonės darbuotojų įsitraukimą, įgyvendinant Pasvalio rajono savivaldybės 2020–2024 metų korupcijos prevencijos programos, patvirtintos Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 26 d. sprendimu Nr. T1-39, įgyvendinimo priemonių plane numatytą priemonę, buvo atliktas korupcijos toleravimo indekso tyrimas Savivaldybės administracijoje, apklausiant valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis. 2024 m. lapkričio 13–27 d. laikotarpiu buvo atlikta anoniminė Administracijos darbuotojų apklausa, kuria buvo siekiama nustatyti Administracijos darbuotojų tolerancijos korupcijai indeksą.

Pagrindiniai Apklausos tikslai:

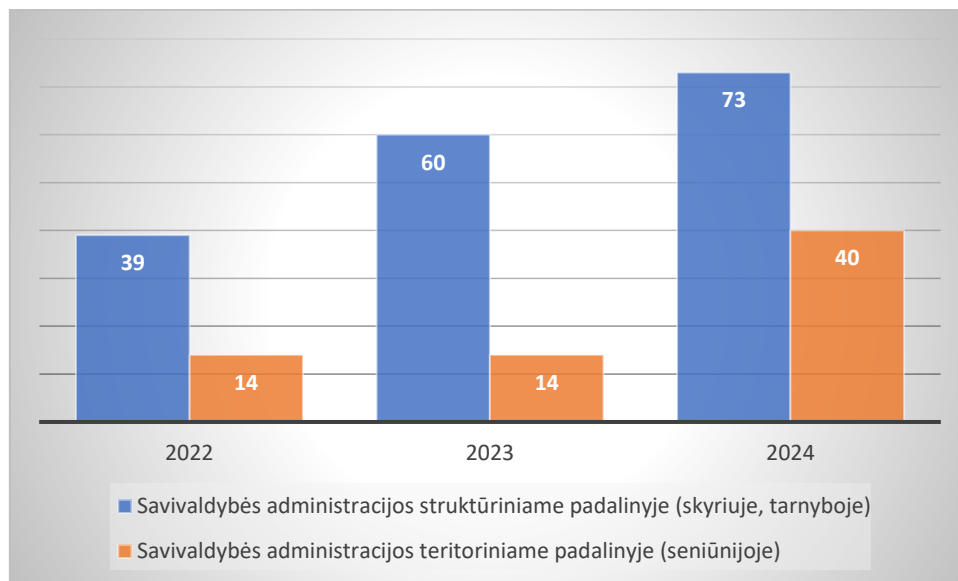
1. nustatyti korupcijos paplitimą Savivaldybės administracijoje;
2. nustatyti įmonės darbuotojų toleranciją korupcijai ir korupcinę patirtį;
3. nustatyti darbuotojų požiūrį į korupciją;
4. nustatyti darbuotojų sąmoningumą šioje srityje;
5. nustatyti, ar darbuotojai žino Administracijoje taikomas korupcijos prevencijos priemones.
6. palyginti šios Apklausos ir Apklausos, vykusios 2022 m. ir 2023 m., rezultatus.

Apklausoje buvo raginami dalyvauti visi Savivaldybės administracijos darbuotojai. 2024 m. lapkričio 28 d. duomenimis, Administracijoje dirbo 306 darbuotojai, iš jų – 189 struktūriniuose teritoriniuose padaliniuose – seniūnijose. 2024 m. Apklausoje dalyvavo 113 darbuotojų, tai sudaro 37 proc., o analogiškoje 2023 m. organizuotoje apklausoje dalyvavo 74 darbuotojai, t. y. šiais metais Apklausoje dalyvavo 12 proc. daugiau darbuotojų nei praėjusiais metais. Apklausa buvo anoniminė, darbuotojai turėjo užpildyti pateiktą elektroninę anketą (toliau – Anketa), kurios nuoroda (<https://apklausa.lt/f/uzem1ur.f>) buvo išsiųsta darbuotojams elektroniniu paštu. Siekiant kuo tikslesnių rezultatų ir vienodo traktavimo, Anketoje darbuotojams buvo pateikiamos pagrindinės vartojamos sąvokos. Anketa sudarė 23 klausimai, iš kurių 18 – pagrindinių, o kiti, priklausomai nuo pasirinkto atsakymo, buvo skirti jų patikslinimui ar pasirinkto atsakymo priežasčių analizei. Dalis klausimų buvo uždari, juose respondentai galėjo pasirinkti vieną iš siūlomų atsakymų variantų, dalis atviri, tad buvo galima pasirinkti kelis iš pasiūlytų atsakymų variantų ir (ar) įrašyti savo variantą.

2. Apklausos rezultatai

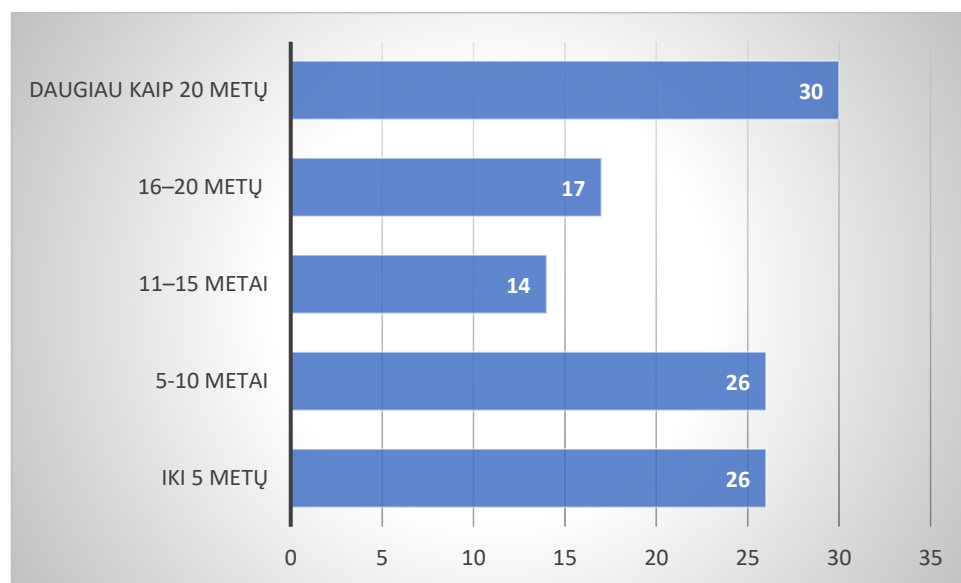
Tyrime dalyvavo ir anketą užpildė 113 darbuotojų (73 darbuotojų, dirbančių skyriuose, tarnyboje, 40 seniūnijoje), 2023 m. – 74 darbuotojai (60 darbuotojų, dirbančių skyriuose, tarnyboje,

14 seniūnijoje), 2022 m. – 53 darbuotojai (39 dirbantys skyriuose, tarnyboje, 14 seniūnijose), (žr. 1 pav.).

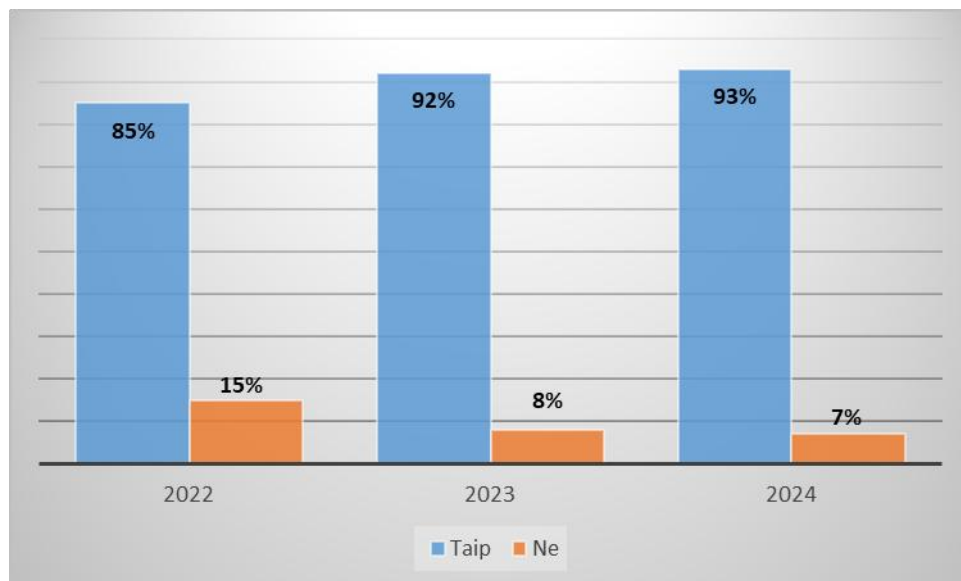
1 pav. Apklausoje dalyvavusių darbuotojų pasiskirstymas pagal metus

Aktyviausiai Apklausoje dalyvavo darbuotojai, dirbantys Administracijoje daugiau kaip dvidešimt metų (žr. 2 pav.).

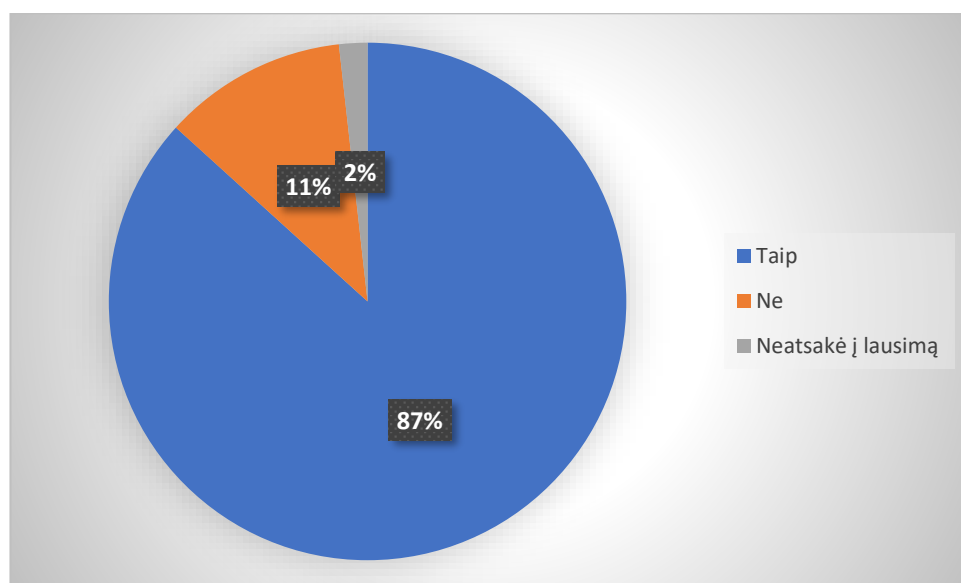
2 pav. Dalyvavusių darbuotojų (2024 m.) pasiskirstymas pagal darbo trukmę Savivaldybėje

Kasmet didėja procentas girdėjusių apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones Savivaldybės administracijoje. Šiais metais apie šias priemones yra girdėję 93 proc. apklaustųjų, o 2023 m. jų buvo 1 proc. mažiau (t. y. 92 proc.) 2022 m. apie šias priemones buvo girdėję dar 7 proc. mažiau dalyvavusių Apklausoje (žr. 3 pav.).

3 pav. Darbuotojų, žinančių vykdomas korupcijos prevencijos priemones, palyginimas 2022–2024 m.

Respondentų buvo klausiama, ar jie yra susipažinę su Pasvalio rajono savivaldybės 2020–2024 metų korupcijos prevencijos programa, patvirtinta Savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 26 d. sprendimu Nr.T1-39. Kad yra susipažinę su šia programa, 2024 m. atsakė 87 proc. (98 respondentai), (žr. 4 pav.).

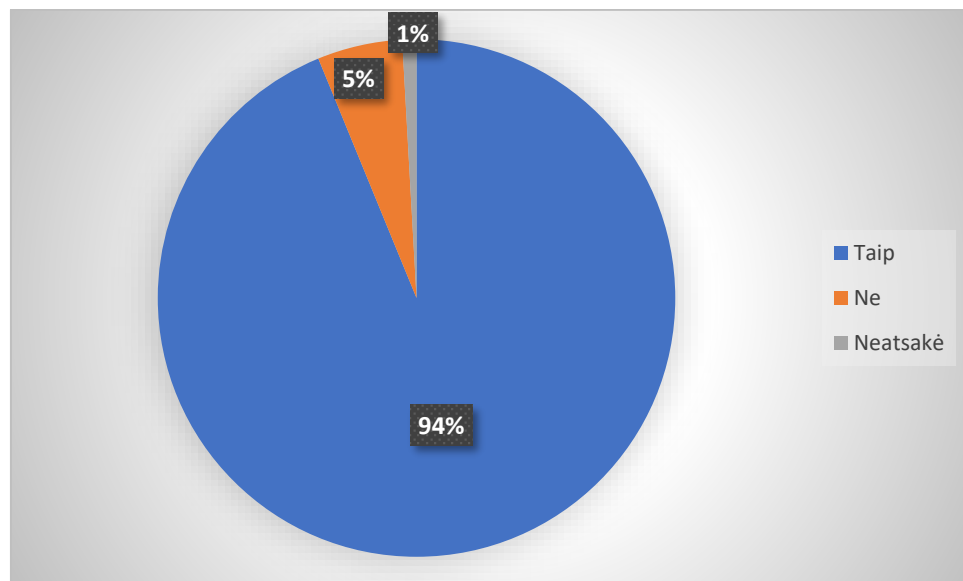
4 pav. Darbuotojai pasiskirstymas pagal susipažinimą su 2020–2024 m. Pasvalio rajono savivaldybės korupcijos programa

Į klausimą, kurias Pasvalio rajono savivaldybės vykdomas korupcijos prevencijos priemones žinote, darbuotojų atsakymai pasiskirstė taip:

- Dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, bei reprezentacinių dovanų vertinimo ir saugojimo Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje tvarkos aprašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2020 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. DV-68 – 76 (2024 m.); 49 (2023 m.); 35 (2022 m.);
- Veiksmų Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2021 m. liepos 13 d. įsakymu Nr. DV-442 – 71 (2024 m.); 49 (2023 m.); 36 (2022 m.);
- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos elgesio kodeksas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2021 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. DV-823 – 67 (2024 m.); 44 (2023 m.); 45 (2022 m.);
- Lobistinės veiklos priežiūros Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje tvarkos aprašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2022 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. DV-637 – 41 (2024 m.); 30 (2023 m.); 29 (2022 m.);
- Pasvalio rajono savivaldybės administracijos pareigybių, į kurias, prieš skiriant asmenį, teikiamas prašymas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, sąrašas, patvirtintas Administracijos direktoriaus 2021 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. DV-716 – 56 (2024 m.); 34 (2023 m.); 30 (2022 m.);
- Pasvalio rajono savivaldybės biudžetinių, viešųjų įstaigų bei Pasvalio rajono savivaldybės tarybos ir mero sekretoriato pareigybių, į kurias, prieš skiriant asmenį, teikiamas prašymas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, sąrašas, patvirtintas Savivaldybės mero 2021 m. lapkričio 30 d. potvarkiu Nr. MV-61 – 41 (2024 m.); 18 (2023 m.); 18 (2022 m.);
- Pasvalio rajono savivaldybės biudžetinių įstaigų bei Pasvalio rajono savivaldybės valdomų įmonių pareigybių, į kurias, prieš skiriant asmenį, teikiamas prašymas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, sąrašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T1-236 – 46 (2024 m.); 22 (2023 m.); 20 (2022 m.);
- Pranešimų kanalas – 36 (2024 m.); 26 (2023 m.);
- Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas – 62 (2024 m.); 41 (2023 m.); 33 (2022 m.);
- Atliekamas korupcijos toleravimo indekso nustatymo tyrimas – 32 (2024 m.); 18 (2023 m.);
- Renginiai, pranešimai, paskaitos korupcijos prevencijos tema – 64 (2024 m.); 41 (2023 m.); 26 (2022 m.).

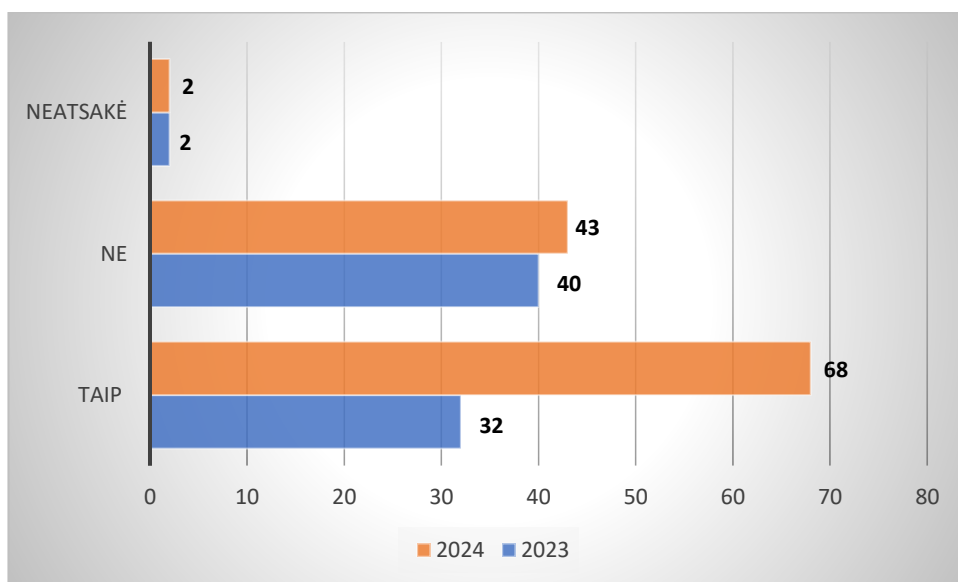
Darbuotojų, kurie pasirinko ne visas Pasvalio rajono savivaldybėje vykdomas korupcijos prevencijos priemonės, pagal nurodytas galimas priežastis buvo 28. Nežino, kad yra vykdoma korupcijos prevencija – 4. Tai neaktualu, nes nėra susiję su jo tiesioginiu darbu – šį atsakymą pasirinko 16, nežino, kur tokią informaciją rasti – 1, kita – 7. Galima daryti išvadą, kad reikalingas tolimesnis darbuotojų švietimas korupcijos prevencijos klausimais.

Į klausimą, ar žino, kad informaciją apie vykdomas korupcijos prevencijos priemonės galima rasti Savivaldybės interneto svetainėje, skiltyje „Korupcijos prevencija“, teigiamai atsakė 106 respondentai (t. y. 94 proc.), (žr. 5 pav.). 2023 m. teigiamai atsakė 68, neigiamai – 6 respondentai.

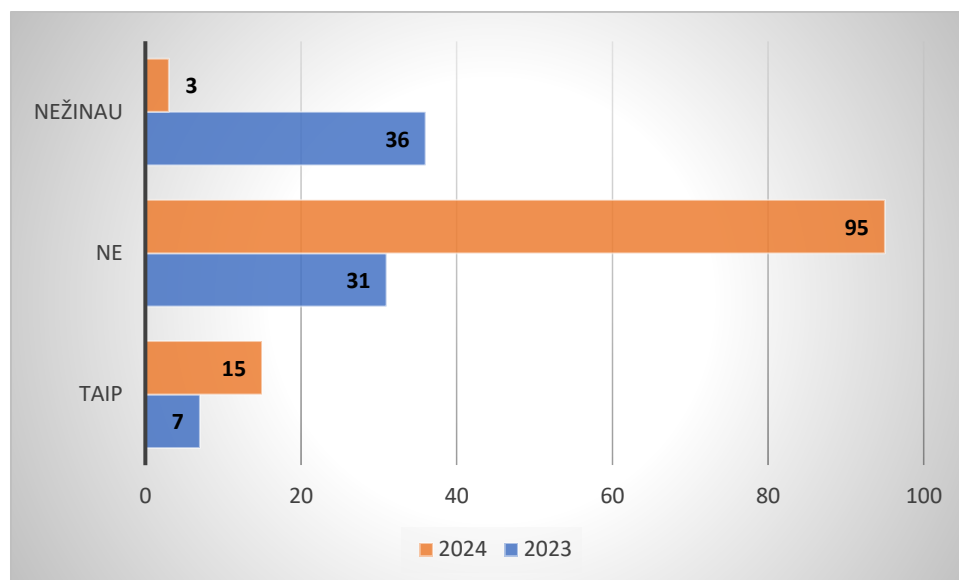
5 pav. Respondentų pasiskirstymas dėl žinojimo, kur rasti informaciją apie vykdomas antikorupcijos priemones

2024 m. 68 (60 proc.) apklaustų darbuotojų atsakė teigiamai į klausimą, ar yra dalyvavę Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos sukurtoje antikorupcinio švietimo e. mokymo platformos esančiuose mokymuose. 2023 m. jų buvo gerokai mažiau – 32 (44 proc.), (žr. 6 pav.). Darytina išvada, kad darbuotojai vis aktyviau įsitraukia į vykdomas veiklas bei aktyviau dalyvauja siūlomuose mokymuose.

6 pav. 2023–2024 metų palyginimas respondentų pasiskirstymo, pagal dalyvavimą STT e. mokymo platformoje

Darbuotojų paklausus ar, jų nuomone, Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje yra korupcijos apraiškų, neigiamai 2024 m. atsakė 84 proc. (95 respondentai), o 2023 m. tokių buvo 42 proc. (31 respondentas). Atsakymą *taip* 2024 m. pasirinko 13 proc. (15 respondentų); 2023 m. – 9 proc., t. y. 7 darbuotojai (žr. 7 pav.). Galima daryti išvadą, kad situacija, apklaustųjų nuomone, Savivaldybės administracijoje žymiai gerėja.

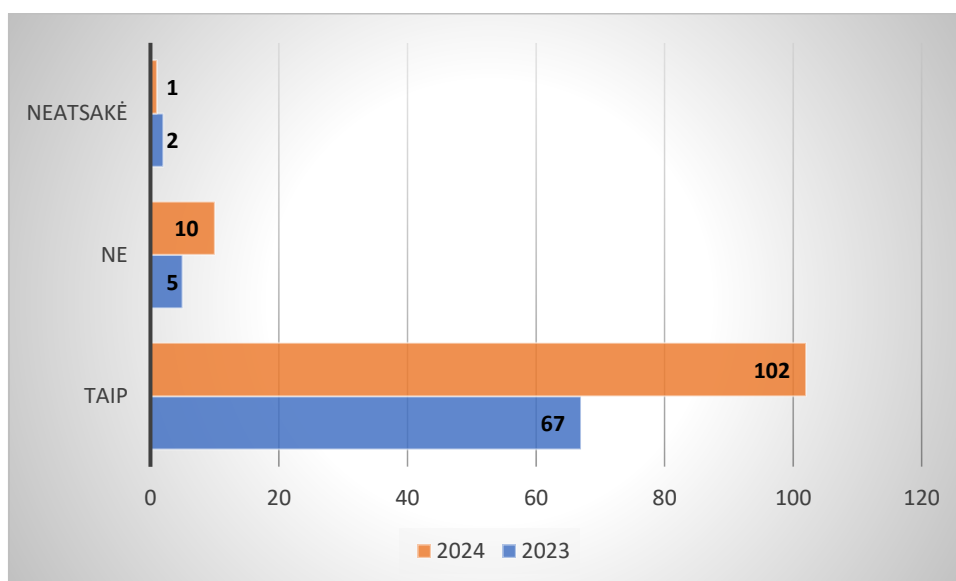

7 pav. Respondentų nuomonė dėl korupcijos apraiškų Savivaldybėje 2023–2024 m. palyginimas

Darbuotojų sąmoningumo (antikorupcijos klausimais) ugdymui buvo klausiama nuomones ar pvz., šv. Kalėdų proga galima padovanoti valstybės tarnautojui du bilietus į teatrą? Net 97 proc. apklaustųjų atsakė, kad negali, nes valstybės tarnautojams yra draudžiama priimti dovanas, jei tai susiję su jų pareigomis.

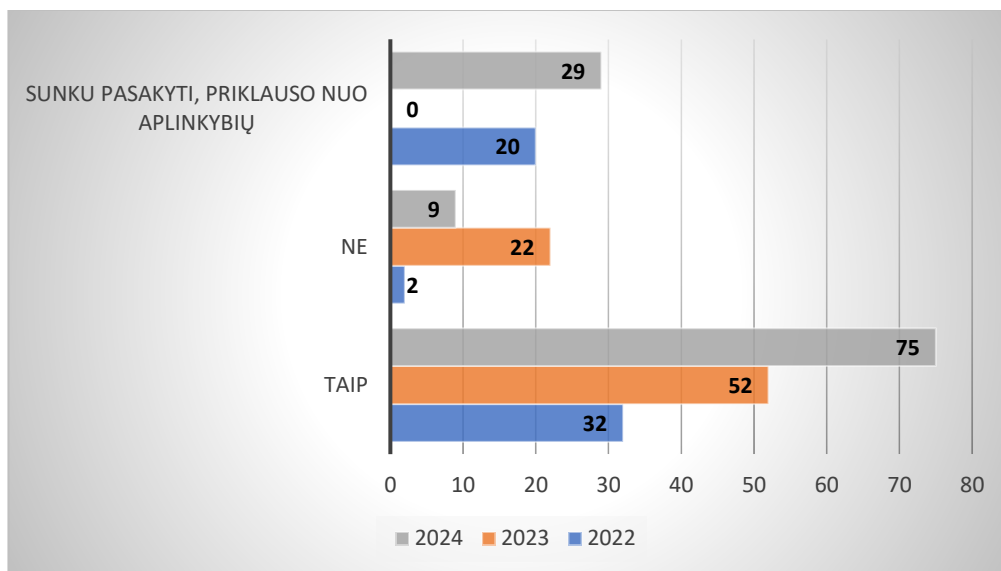
Dauguma darbuotojų (net 76 proc.) žino, jog svarbiausias bruožas, skiriantis kyšį nuo dovanos, yra tai, už ką jis duodamas.

Lyginant 2023–2024 m. gerokai padaugėjo darbuotojų, žinančių, kur reikia kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį, 2024 metais, lyginant su 2023 m., padaugėjo 24 proc. (žr. 8 pav.), tačiau dar yra ir nežinančių, todėl reikalinga ir toliau siųsti informacinius pranešimus su aktualia informacija.

8 pav. Respondentų pasiskirstymo 2023–2024 m. palyginimas, pagal tai, ar žino, kur pranešti apie korupcijos atvejį

Į klausimą, ar asmeniškai praneštų apie žinomą korupcijos atvejį, teigiamai 2024 m. atsakė 75 darbuotojai, tai net 23 apklaustaisiais daugiau nei 2023 m. ir 43 daugiau nei 2022 m. Lyginant 2022 ir 2024 m., gerokai sumažėjo atvejų, kai darbuotojui sunku pasakyti, ar praneštų ir kad tai priklauso nuo aplinkybių (žr. 9 pav.). Ši teigiama tendencija rodo, darbuotojų sąmoningumo didėjimą ir tai, kad korupcijai atsparios aplinkos kūrimui parenkamos priemonės veikia darbuotojus tinkamai.

9 pav. Respondentų pasiskirstymo 2022–2024 m. palyginimas pagal tai, ar praneštų apie žinomą korupcijos atvejį

Paklausus, kodėl nepraneštų, dauguma respondentų 2024 m, 2023 m., ir 2022 m. rinkosi atsakymą, kad nesijaučia saugūs pranešdami, arba nėra įsitikinę, kad tai korupcijos atvejis. Darytina išvada, kad darbuotojams dar trūksta informacijos apie pranešėjų apsaugą.

Į klausimą, ar Savivaldybės administracijoje pasitaiko atvejų, kai darbuotojams ar tarnautojams norima papildomai atsilyginti ar kitaip daryti poveikį, dalyvavę apklausoje 2024 m. 96 proc. darbuotojų atsakė, kad *ne* arba *negali atsakyti (nežino)*. 2023 m. tokių buvo 82 proc.; 2022 m. šiuos atsakymus buvo pasirinkę 97 proc. apklaustųjų.

2024 m. 98 proc. darbuotojų teigia, kad nėra buvę situacijų, kai jiems ar jų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvo kitaip darbe susidūrę su korupcija. 2023 m. tokį atsakymą rinkosi 95 proc., o 2022 m. – 98 proc. respondentų.

Apklaustieji apie tai, kad jiems ar jų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvo kitaip darbe susidūrę su korupcija, 2024 m. pranešė 4 proc.; 2023 m. – 2 proc. respondentų. Pranešėjų minimaliai, bet tendencingai daugėja, tai reiškia, kad darbuotojai iš dalies jaučiasi saugūs pranešdami.

Net 96 proc. apklaustų darbuotojų mano, kad kyšio davimo atveju atsakomybė vienodai tenka ir kyšio davėjui, ir imančiam kyšį. Tas rodo, kad didėja bendras darbuotojų supratimas apie taikomą atsakomybę už korupcines veikas.

Jeigu ateityje susidurtų su korupcijos apraiškomis darbe, 2024 m. duomenimis, apie tai praneštų 64 proc. apklaustų darbuotojų; 2023 m. jų buvo 61 proc., 2022 m. – 62 proc.

Apie korupcijos atvejį darbuotojai pirmiausia praneštų už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui – 26 proc., tiesioginiam vadovui – 31 proc., savivaldybės vadovams – 4 proc. specialiųjų tyrimų tarnybai – 3 proc., neatsakė – 38 proc.

Į klausimą, ar per pastaruosius metus davė kyšį, 2024 m. – 98 proc. (111 apklaustųjų); 2023 m. – 99 proc. apklaustųjų atsakė neigiamai, tai rodo aukštą darbuotojų sąmoningumą,

Pasiteiravus darbuotojų apie tai kaip teisėtai asmuo (klientas) gali atsilyginti viešojo sektoriaus atstovui (valstybės ar savivaldybės tarnautojui) už jo atliktas pareigas, net 81 proc. respondentų atsakė, kad reiktų užpildyti asmenų aptarnavimo anketą, parašyti padėkos laišką darbuotojui, jo vedėjui ar administracijos vadovui.

Teikdami pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos įgyvendinimo, pasisakė dešimt darbuotojų. Gauti tokie pasiūlymai:

- Vadovautis teisės aktais, reglamentuojančiais korupcijos prevenciją – 1;
- Galima daugiau kalbėti ir diskutuoti apie korupciją, jos žalą – 3;
- Nesivelti į korupciją patiems, o sužinojus apie atvejį, pranešti – 2;
- Neimti, netoleruoti tokių apraiškų ir aiškiai išreikšti savo poziciją tuo klausimu – 1;
- pranešti apie korupcijos atvejį – 1;
- Elgtis teisingai – 1;

3. Rezultatų apibendrinimas

Pagal gautus apklausos rezultatus nustatyta, kad darbuotojų, dalyvaujančių apklausoje, kasmet daugėja. Tai reiškia, tikslinga teikti kuo daugiau informacijos antikorupcinėmis temomis įvairiu formatu, tęsti darbuotojų antikorupcinį švietimą, didesnę dėmesį skirti praktinių pavyzdžių nagrinėjimui, skatinti darbuotojus dalyvauti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos sukurtoje Antikorupcinio švietimo e. mokymo platformoje <https://emokymai.stt.lt/> esančiuose mokymuose, organizuoti periodinius mokymus, paskaitas. Skatinti darbuotojus aktyviau dalyvauti 2025 metų apklausoje, parengti patikslintą / papildytą naujais klausimais ir atsakymų variantais darbuotojų anoniminę apklausos anketą.

Didžioji dauguma dalyvavusių yra darbuotojai iš skyrių. Reikalinga didinti seniūnijų darbuotojų įsitraukimą.

Didžioji dauguma Administracijos darbuotojų atsakė, kad jiems neteko susidurti su tokia situacija, kai buvo siūlomas kyšis.

Didžioji dauguma Administracijos darbuotojų, susidūrę su situacija, kai būtų siūlomas kyšis, ryžtųsi informuoti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį, tiesioginį vadovą.

Viena iš pagrindinių priežasčių, dėl kurios respondentai nepraneštų apie korupcijos atvejus Savivaldybės administracijoje – nepakankamas korupcijos atvejo identifikavimas. Tai rodo, kad būtinas darbuotojų sistemingas ir nuoseklus švietimas ir mokymai, informacijos ir turimų žinių atnaujinimas apie tai, kaip atpažinti korupcijos atvejus, kokią žalą valstybei daro korupcija ir pan.

Dauguma apklaustųjų žino apie esamą dovanų politiką ir žino kaip elgtis, kai siūloma dovana arba kyšis. Gautas aukštas apklausos rodiklis parodo, kad darbuotojai žino apie esamą tvarką ir reikalavimus.

Vertinant gautus apklausos rezultatus, būtina kryptingai tęsti darbuotojų antikorupcinį švietimą kontaktiniuose periodiniuose mokymuose, didesnę dėmesį skiriant darbuotojų informavimui apie taikomas antikorupcines priemones.

Kasmet pastebima tendencingai mažėjanti Savivaldybės administracijos darbuotojų tolerancija korupcijai, todėl apibendrinus atlikto tyrimo rezultatus darytina išvada, kad didžioji dauguma apklausoje dalyvavusių Savivaldybės administracijos darbuotojų netoleruoja korupcijos, o korupcinio pobūdžio veikų pasireiškimo galimybė Administracijoje (apklaustųjų nuomone) yra minimali.

Vyr. specialistė

už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas asmuo

Neringa Barauskienė